

A mentődolgozók attitűdje szülészeti események vonatkozásában

Horváth Patrik Zoltán mentőtiszt hallgató,

Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar; mentőápoló, Országos Mentőszolgálat NYDR, Vas megye

Németh Dániel mentőtiszt,

Országos Mentőszolgálat NYDR, Vas megye

Horváth Balázs mentőtiszt,

Országos Mentőszolgálat NYDR, Vas megye; szakoktató PTE ETK, Sürgősségi Ellátási és Egészségpedagógiai Intézet

Köcse Tamás mentőtiszt,

Országos Mentőszolgálat NYDR, Vas megye; szakoktató PTE ETK, Sürgősségi Ellátási és Egészségpedagógiai Intézet

Máté-Póhr Kitti szakoktató

PTE ETK, Sürgősségi Ellátási és Egészségpedagógiai Intézet, Klinikai Koordinációs és Neveléstudományi Tanszék; mentőtiszt, Országos Mentőszolgálat NYDR, Vas megye

Összefoglalás

Célkitűzés: Mentődolgozónak lenni fizikailag és pszichikailag is megterhelő. A riasztások stresszesek, különösen, ha gyermekekkel vagy szülészeti eseményekkel kapcsolatosak. Kutatásunk célja a Nyugat-dunántúli Régió mentődolgozóinak attitűdjét felmérni szülészeti jellegű eseményekhez történő riasztás kapcsán, továbbá felmérni az ezzel kapcsolatos ismeretszintet.

Adatok és módszerek: A leíró jellegű, kvantitatív vizsgálatot célirányos, szakértői mintaválasztással a Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala megyei mentőállomásokon dolgozó mentőápolók, mentőtisztek, és mentőorvosok közt végeztük (n=135). Kizárási kritériumok: megindult szüléshez történt riasztás hiánya, szülészeti előképzettség, hiányos kitöltés. Az adatgyűjtés 2020. februártól áprilisig, saját szerkesztésű kérdőívvel történt. Főbb kérdéscsoportok: szocio- demográfiai adatokra, különböző jellegű mentőellátással kapcsolatos stressz felmérésére, prehospitalis szüléssel kapcsolatos állításokkal való egyetértés megismerésére, és az újszülöttellátással, felnőtt újraélesztéssel kapcsolatos tapasztalat és tudás felmérésére vonatkozó kérdések. SPSS 25.0 és Excel

2016 program segítségével leíró statisztikát, kétmintás t-próbát, Fisher-exact tesztet és χ^2 -próbát számoltunk ($p \leq 0,05$).

Eredmények: A résztvevők 58,5%-a (n = 79) egyetért azzal, hogy a szülésvezetés, 88,2%-a (n = 119) pedig azzal, hogy az újszülött élesztés az egyik leginkább stresszes feladat, melyet munkája során elképzelhet. A felnőtt újraélesztéssel kapcsolatos ismeretek (átlag pontszám = $4,73 \pm 1,538$) szignifikánsan magasabbak, mint az újszülöttellátással (átlag pontszám = $3,13 \pm 1,941$) kapcsolatosak ($p < 0,001$). A mentőegység típusa és az újszülöttellátási tudásszint közt összefüggés van, az emeltszintű mentőegységen ($p = 0,001$) szolgálatot teljesítők mindkét témában szignifikánsan magasabb eredményt értek el, mint az alapszintű mentőegységek személyzete ($p = 0,003$).

Következtetések: Összességében megállapítható, hogy a jövőben kiemelt figyelmet kellene fordítani a témával kapcsolatos továbbképzések, fejlődési lehetőségek biztosítására.

Kulcsszavak: attitűd, mentő, szülés, stressz, újszülött

THE attitude of ambulance personnel regarding cases of childbirTH

Summary

Objective: Being an ambulance man is hard physically and mentally as well. The calls are stressful, mostly mainly when they're about children or gynecological matters.

The aim of our research is to explore the attitude and overall knowledge of ambulance workers of Nyugat Dunántúl region regarding tocological matters and also measure the amount of knowledge in the field.

Methods: The base of the descriptive quantitative research was an arbitrarily sample consisting of EMTs, paramedics, ambulance doctors in the Győr-Moson-Sopron, Vas and Zala counties. (n=135) Exclusion criteria: Lack of calls to ongoing child-birth, professional obstrectical knowledge, deficiently filled out questionnaire. The data gathering was done from February-April 2020, with a questionnaire created for this purpose. The main question groups were about socio-demographic data, different kinds of measurements of stress regarding emergency services, statements about prehospital child-birth, treatment of newborns and knowledge of reanimation of adults. The descriptive statistics and

calculations were done with SPSS 25.0 and Excel 2016 by doing two-sample t-tests, Fischer-exact tests and χ^2 test ($p \leq 0,05$).

Results: 58.5% (n = 79) of the participants agreed that calls about childbirth, while 88.2% (n = 119) also agreed that reanimation of newborns is the most stressful task that they can imagine in their job. The knowledge of adult reanimation (average points = 4.73 ± 1.538) are significantly higher ($p < 0.001$) than the ones about threating newborns (average points = $3,13 \pm 1.941$). There is a relation between the type of the ambulance service and the knowledge of new born treatment, as the people working in advanced level ambulance services ($p = 0.001$). Achieved significantly better results, than the staff of a basic level ambulance service ($p = 0.003$).

Conclusions: Overall it can be stated that this matter requires special attention and additional trainings need to be provided in the future.

Keywords: attitude, ambulance, labour, stress, newborn

Bevezetés

Mentődolgozónak lenni mind fizikailag, mind pszichikailag megterhelő a nagy igénybevétel miatt. Tudjuk, hogy túlhajszoltnak érzik magukat, sokan több munkahelyen dolgoznak egyszerre, illetve körükben gyakoribb a stressz, továbbá ebből kifolyólag a mentális problémák megjelenése. Gyakrabban fordul elő náluk valamilyen helytelen életmódbeli tényező, mint a nem megfelelő táplálkozás, a dohányzás, vagy a rendszeres alkoholfogyasztás, ezzel szemben rendszeres testmozgást többségük - idő- vagy pénzügyi hányra hivatkozva - nem végez (Betlehem et al., 2010). A dolgozók beosztását tekintve a legjobbnak a mentőgépkocsi-vezetők, a legrosszabbnak pedig a mentőápolók ítélik egészségi állapotukat az SF-36 kérdőív mind a nyolc

dimenziójában. Ez összefüggésben lehet azzal, hogy a mentőgépkocsi-vezetőknek kevesebb a szakmai felelőssége, és kevesebb döntési helyzetben vannak a mentőmunka során. Minél idősebb egy mentődolgozó, annál rosszabbnak ítéli az általános egészségét. Az Országos Mentőszolgálatnál eltöltött munkaévek, és a dolgozók többségénél észlelt kóros BMI érték szintén negatív befolyással bírnak az egészségük megítélésére. Összességében elmondható, hogy a prehospitalis ellátás, a mentőmunka többnyire negatív hatással van a dolgozók objektív, és szubjektív egészségi állapotára (Pék et al., 2013). Egy másik magyar kutatás szerint az emelt szintű mentőegységek személyzetét nagyobb mértékű munkahelyi stresszhatás éri, ennek tekintetében pedig

a női dolgozók a nagyobb fokban érintettek. A mentőmunka során jelentkező stressz aránytalanságban áll a dolgozók megküzdési képességeivel. A megküzdésben pozitív hatással bírhatnak a szakmai elméleti és gyakorlati továbbképzések, valamint az egyéni önbizalmat növelő kurzusok is (Schiszler et al., 2016). A riasztások stresszesek, különösen akkor, ha a várható körülmények nem tisztáztak, és a bejelentés során nem derült ki elég információ a helyszínről és a betegről. Emellett a beteg gyermekekkel kapcsolatos feladatok és a szülés kifejezett stresszforrást jelentenek a kivonuló szakdolgozók számára. Bár a szülészeti események nagymértékben komplikációmentesek, magukban hordozzák a súlyos kockázatok lehetőségét is, továbbá az ellátó személyzet nem érzi igazán saját kontrollja alatt az ilyen jellegű eseményeket (Bohström et al., 2017). Az Országos Mentőszolgálat dolgozói 2018-ban 15796 szüléssel kapcsolatos feladatot láttak el. A mentés eset-száma ugyanebben az évben 804920 volt (KSH). Bár a statisztika szerint a szülés esetszám a mentés esetszámhoz képest alacsonyabb, mégsem elhanyagolható, sőt, annál fontosabb témáról van szó. Az általános mentéshez viszonyított jóval kisebb esetszám egyben azt is jelenti, hogy nem egy rutinszerű, nap mint nap végzett beavatkozásról, tevékenységről van szó. Bár az újszülöttélesztés lépései az intézeten kívüli ellátás során nem különböznek a szülőszobán végzettől, korlátozott eszközkészlettel, és szuboptimális környezetben kell helyt állni (Széll et al., 2017). Ez fokozza az ellátókra mért nyomást ebben az élettani helyzetben is komplexnek mondható feladatellátásban.

Kutatásunk célja felmérni az Országos Mentőszolgálat Nyugat-dunántúli Regionális Mentőszervezet megyéiben (Győr-Moson-Sopron megye, Vas megye, Zala megye) kivonuló szolgálatot teljesítő, egészségügyi tevékenységet végző mentődolgozók (mentőorvosok, mentőtisztek, mentőápolók) attitűdjét a „megindult szülés” bejelentésű riasztások, illetve az intézményen kívüli szülésvezetés, és a szülésvezetés során esetlegesen felmerülő további teendők, mint például újszülöttélesztés kapcsán.

Célunk továbbá megismerni, hogy az egyéni meglátásuk szerint ez az átlagoshoz képest mekkora stresszforrással jár számukra. Vizsgálatunkban kitérünk a kutatásban résztvevő mentődolgozók újszülöttellátási, illetve felnőtt újraélesztési ismereteinek felmérésére is. Végső

célunk előremutató eredményt kapni, javaslatot tenni az ilyenkor jelentkező fokozott stressz lehetséges csökkentése érdekében, felmérve a dolgozók reakcióit a lehetséges megoldásokra.

Anyag és módszer

Munkacsoportunk a kvantitatív, prospektív vizsgálatát az Országos Mentőszolgálat Nyugat-dunántúli Regionális Mentőszervezeténél (Vas megye, Zala megye, Győr-Moson-Sopron megye) végezte 2020. február és április között. A célcsoportot a kutatás helyszínéül szolgáló mentőállomásokon dolgozó mentőápolók, mentőtisztek, mentőorvosok képezték. Saját szerkesztésű, papír alapú kérdőívet használtunk, amely átvett elemeket nem tartalmazott. Célirányos, szakértői mintaválasztásunk során összesen 135 kérdőívet dolgoztunk fel (n=135). Kizártuk azokat, akiknek szülészeti végzettségük volt, illetve a hiányosan kitöltött kérdőíveket.

Kérdőívünk első részében a szociodemográfiai adatokra és a munkakörre vonatkozó kérdéseket tettük fel, második részében pedig megkértük a kitöltőket, hogy egy egytől négyig terjedő skálán értékeljék, hogy mennyire érzik stresszesnek a felsorolt események (hipertenzív krízis, felnőtt újraélesztés, légzési elégtelenség, nőgyógyászati vérzés, újszülött újraélesztés, stb.) mentőellátását (1- egyáltalán nem érzem stresszesnek, 4 - teljes mértékben stresszesnek érzem). A kérdőív következő részében szintén skálán kellett a kitöltőknek értékelni, hogy a felsorolt, helyszíni szülésvezetéssel kapcsolatos állításokkal mennyire értenek egyet (1- egyáltalán nem értek egyet, 5- teljes mértékben egyetértek). Saját szerkesztésű kérdőívünk negyedik részében az eddigi „megindult szüléshez” riasztásokkal kapcsolatos kérdéseket tettünk fel, utána pedig az eddigi felnőtt újraélesztéssel kapcsolatos vonulásokra voltunk kíváncsiak. Vizsgálatunk végén ismeretszintre vonatkozó kérdésekre kerestük a választ, újszülött ellátással, továbbá felnőtt újraélesztéssel kapcsolatban. Ezt egy 6-6 kérdésből álló teszttel kívántuk ellenőrizni, ahol minden helyes válasz 1 pontot ért. Alacsony szintűnek tekintettük a tudást 0-2 pont között, közepesnek 3-4 pont között és magasnak 5-6 pont között.

A statisztikai elemzést IBM SPSS for Windows 25.0 program segítségével végeztük. A leíró statisztika során

abszolút- és relatív gyakoriságot, átlagot, szórást, minimum- és maximum értékeket számoltunk. A vizsgált változók közti kapcsolat elemzéséhez kétmintás t-próbát, Fisher-exact tesztet és χ^2 -próbát alkalmaztunk ($p \leq 0,05$) (Pakai & Kívés 2013).

Eredmények

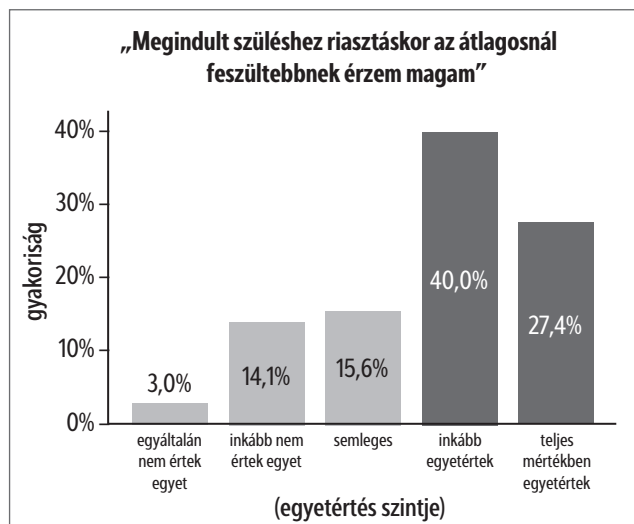
A vizsgálatra vonatkozó szociodemográfiai és munkakörrel kapcsolatos mutatók

Kérdőívünket összesen 154 fő töltötte ki, kizárás után végül 135-öt dolgoztunk fel ($n = 135$). A kitöltők döntő többsége férfi (91,9%, $n = 124$). Életkor szerinti megoszlás tekintetében a kitöltők közül 26 fő (19,3%) 18 és 30 év közötti, 49 fő (36,3%) 31 és 40 év közötti, 38 fő (28,1%) 41 és 50 év közötti, valamint 22 fő (16,3%) 51 és 65 év közötti volt; az átlag életkor $40,08 \pm 9,441$ év, a legfiatalabb kitöltő 23 éves, a legidősebb 62 éves volt. A legmagasabb iskolai végzettség tekintetében a válaszadók közül 44 fő (32,6%) jelölte a gimnáziumot/szakközépiskolát, 55 fő (40,75%) az OKJ/felsőfokú szakképzést, főiskolát/egyetemet 35 fő végzett (25,9%).

A munkakörrel kapcsolatos válaszokból azt az eredményt kaptuk, hogy kitöltőink átlagosan $13,91 \pm 9,23$ éve dolgoznak az Országos Mentőszolgálatnál, a szolgálati idő pedig 1 és 41 év között változik. Havi legnagyobb óraszámban 50,4%-uk alap-, míg 48,1%-uk emeltszintű mentőegységen teljesít szolgálatot. Munkakör tekintetében kérdőívünket összesen 3 fő (2,2%) orvos, 23 fő (17,0%) mentőtiszt, 8 fő (5,9%) képesítés nélküli mentőápoló, továbbá többségében, azaz 87 fő (64,4%) szakképzett mentőápoló töltötte ki.

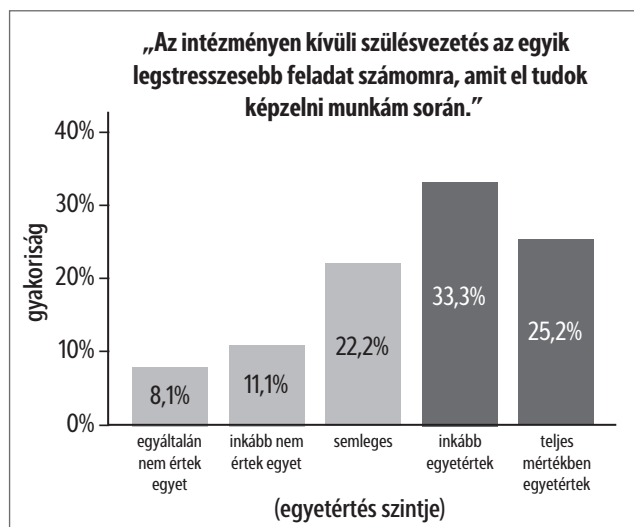
Stressz-szint felmérés mutatói

A kérdőívet kitöltők különböző állításokkal való egyetértését is vizsgáltuk. Megkértük őket, hogy egy egytől-ötig terjedő skálán pontozzák az egyetértésük szintjét, ahol az 1 jelenti, hogy egyáltalán nem ért egyet, az 5 pedig, hogy teljes mértékben egyetért. Azt az eredményt kaptuk, hogy bajtársaink 67,4 %-a ért egyet azzal, hogy „*megindult szüléshez riasztáskor az átlagosnál feszültebbnek érzem magamat*” (1. ábra)

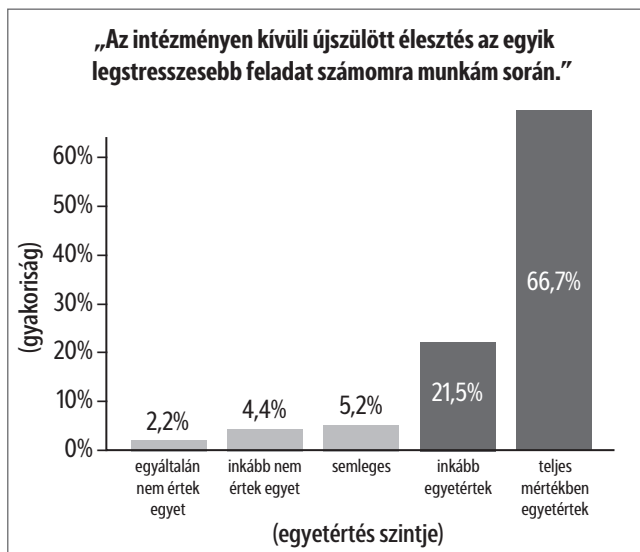
1. ábra Egyetértés vizsgálata az alábbi állítással összefüggésben: „Megindult szüléshez riasztáskor az átlagosnál feszültebbnek érzem magam” ($n=135$)

A kitöltők 58,5 %-a tud azonosulni azzal a kijelentéssel, miszerint a **szülésvezetés** az egyik legstresszesebb feladat számára, melyet el tud képzelni munkája során (2. ábra)

2. ábra Egyetértés vizsgálata az alábbi állítással összefüggésben: „Az intézményen kívüli szülésvezetés az egyik legstresszesebb feladat számomra, amit el tudok képzelni munkám során” ($n=135$)

Egyértelműbb eredményt kaptunk az újszülött élesztés esetén, hiszen a kitöltők döntő többsége, 88,2% ért egyet az ezzel kapcsolatos kijelentésünkkel, miszerint **Az intézményen kívüli újszülött élesztés az egyik legstresszesebb feladat számomra, amit el tudok képzelni munkám során.** (3. ábra)

3. ábra Egyetértés vizsgálata az alábbi állítással összefüggésben: „Az intézményen kívüli újszülött élesztés az egyik legstresszesebb feladat számomra, amit el tudok képzelni munkám során.” (n=135)

Vizsgálatunkban feltételeztük, hogy a meglévő gyermekek száma befolyásolja az újszülöttélesztéssel kapcsolatos stressz szintjét, azonban nem találtunk szignifikáns összefüggést a két változó között ($p = 0,257$). Kutatásunkban felmértük, hogy a mentődolgozók mennyire érzik saját szakmai felkészültségüket teljeskörűnek. A két állítás így szólt: „Úgy érzem, szakmai felkészültségem teljeskörű komplikációmentes helyszíni szülésvezetés esetén” illetve „Úgy érzem, szakmai felkészültségem teljeskörű a helyszíni szülésvezetés során jelentkező esetleges komplikációk megoldásában, illetve újszülött élesztés esetén.” Azt az eredményt kaptuk, hogy komplikációmentes szülésvezetés esetén a bajtársak 37,1%-a nem ért egyet az állítással, 26,6% viszont egyetért. Komplikációk felmerülése esetén azonban mindössze a kutatásban résztvevők 14,8%-a érzi felkészültségét teljeskörűnek, 54,1% pedig nem ért egyet a kijelentéssel.

Ismeretszint felmérésére vonatkozó adatok

Feltételeztük, hogy a mentődolgozók felnőtt újraélesztéssel kapcsolatos szakmai ismeretei magasabbak, mint az újszülöttellátási ismereteik. Ezt egy 6-6 kérdésből álló, saját szerkesztésű teszttel kívántuk ellenőrizni. Az értékelés során 0-2 pont között alacsonynak, 3-4 pont között közepesnek, 5-6 pont között pedig magasnak tekintettük a tudásszintet. Újszülöttellátás esetén többségük, 45,9%-uk az alacsony, míg felnőtt reanimáció

esetén 65,2%-uk a magas tudású csoportba került (I. táblázat). Az emeltszintű mentőegységen szolgálatot teljesítők ($p=0,003$) mindkét témában szignifikánsan magasabb eredményt értek el, mint az alapszintű mentőegységek személyzete ($p=0,001$).

Tudásszint		Újszülöttellátással kapcsolatos ismeretek		Felnőtt újraélesztéssel kapcsolatos ismeretek	
		%	fő	%	fő
alacsony	0 – 2 pont	45,9	62	8,9	12
közepes	3 – 4 pont	21,5	29	25,9	35
magas	5 – 6 pont	32,6	44	65,2	88

I. táblázat Ismeretszint felmérésére vonatkozó adatok (n=135)

Újszülöttellátási témakörben a legkevesebb helyes válasz az Adrenalin dóziséval kapcsolatos kérdésre érkezett (25,9%), míg a legtöbb azzal voltak tisztában, hogy mekkora szívfrekvencia esetén kell mellkaskompressziót kezdeni (80,7%) (II. táblázat).

Újszülöttellátással kapcsolatos ismeretek (n = 135)	Helyes válasz	
	%	fő
Mikor kezd mellkaskompressziót újszülöttek ellátása során? Ha a szívfrekvencia...	80,7	109
Milyen szívfrekvencia esetén kezd pozitív nyomású lélegeztetést?	48,1	65
A mellkaskompresszió és a lélegeztetés aránya újszülött esetén...	63,0	85
Újszülött élesztés során az adrenalin intravénás/ intraosseális adásának alkalmankénti dózisa...	25,9	35
Mekkora a 2 perces életkor szerinti preduktális célszaturáció?	34,1	46
Ha szükséges, akkor a volumenpótlás adagja...	59,3	80

II. táblázat Újszülött ellátással kapcsolatos ismeretekre vonatkozó kérdésekre adott helyes válaszok aránya (n=135)

Ezzel szemben felnőtt témakörben az Adrenalin dóziséval kapcsolatos kérdésre a legtöbb (89,6%), míg a 3. sokk leadását követő Amiodaron dóziséval kapcsolatos kérdésre érkezett a legkevesebb (63,0%) helyes válasz (III. táblázat).

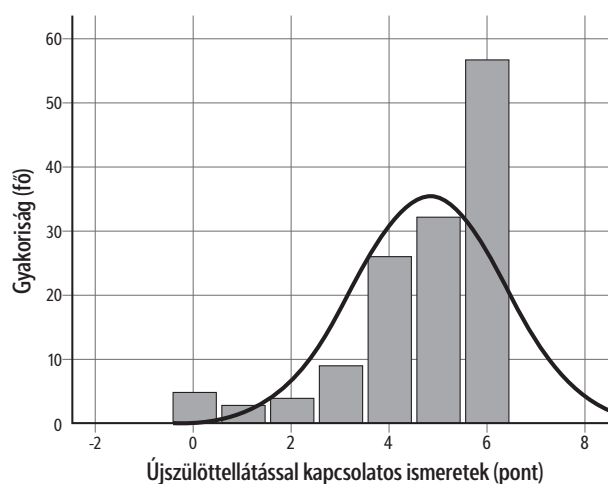
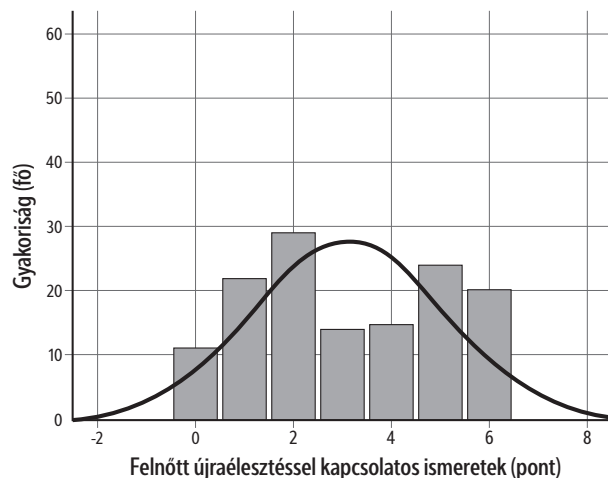
Felnőtt újraélesztéssel kapcsolatos ismeretek (n = 135)	Helyes válasz	
	%	fő
A mellkaskompresszió és a lélegeztetés aránya felnőtt esetén...	87,4	118
Újraélesztésben defibrillátor-használat során beültetett pacemaker esetén mire figyel?	80,7	109
A sokkleadást követően...	75,6	102
Felnőtt újraélesztése során az adrenalin intravénás/ intraosseális adásának alkalmankénti dózisa...	89,6	121
Felnőtt újraélesztése során az amiodaron 3. sokk utáni intravénás/intraosseális adásának dózisa...	63,0	85
Az emeltszintű légútbiztosítás újraélesztésben...	76,3	103

III. táblázat Felnőtt újraélesztéssel kapcsolatos ismeretekre vonatkozó kérdésekre adott helyes válaszok aránya (n=135)

Összességében megállapítottuk, hogy a felnőtt újraélesztéssel kapcsolatos ismeretszint (ahol az átlagpontszám 4,73) szignifikánsan magasabb, mint az újszülöttellátással kapcsolatos (ahol az átlag 3,13 pont) ($p < 0,001$) (4. ábra).

A válaszadók többsége szerint a jelentkező stresszt csökkentené, ha szülőszobai gyakorlatra, vagy szülészeti továbbképzésre lenne lehetőség. A kitöltők közel fele szabadidejében is szívesen venne részt ilyen képzéseken. Még nagyobb lenne a hajlandóság munkaidőben történő megvalósítás esetén (74,8%). A szakemberek több, mint fele ért egyet abban, hogy szabványos eljárásrend, illetve a felszerelés részét képező, könnyen

értelmezhető szülészeti segédanyag megléte szintén stresszcsökkentő hatású lehetne (IV. táblázat).

4. ábra A felnőtt újraélesztési és az újszülött ellátással kapcsolatos tudás szint összehasonlítása (n=135, $p < 0,001$)

	Egyáltalán nem ért egyet	Inkább nem ért egyet	Semleges	Inkább egyetért	Teljes mértékben egyetért
A megindult szüléshez riasztáskor jelentkező stresszt csökkentené , ha bizonyos időközönként szülőszobai gyakorlatra , és/vagy szülészeti továbbképzésre lenne lehetőségem.	4,4% 6 fő	3,7% 5 fő	26,7% 36 fő	38,5% 52 fő	26,7% 36 fő
	8,1% (11 fő)			65,2% (88 fő)	
Szívesen vennék részt szabadidőben szervezett szülőszobai gyakorlaton, és/vagy szülészeti témájú továbbképzésen.	6,7% 9 fő	14,8% 20 fő	29,6% 40 fő	27,4% 37 fő	21,5% 29 fő
életkorral való összefüggés (p = 0,324)	21,5% (29 fő)			48,9% (66 fő)	
Szívesen vennék részt munkaidőben elszámolt szervezett szülőszobai gyakorlaton, és/vagy szülészeti témájú továbbképzésen.	3,7% 5 fő	5,9% 8 fő	15,6% 21 fő	33,3% 45 fő	41,5% 56 fő
életkorral való összefüggés (p = 0,062)	9,6% (13 fő)			74,8% (101 fő)	

IV/a. táblázat Lehetséges stresszcsökkentő módszerek vizsgálata (n=135)

	Egyáltalán nem ért egyet	Inkább nem ért egyet	Semleges	Inkább egyetért	Teljes mértékben egyetért
... a megindult szüléshez riasztáskor jelentkező stresszt csökkentené, ha elérhető lenne szülészeti témájú szabványos eljárásrend.	6,7% 9 fő	8,1% 11 fő	31,1% 42 fő	31,1% 42 fő	23,0% 31 fő
	14,8% (20 fő)			54,1% (73 fő)	
... a megindult szüléshez riasztáskor jelentkező stresszt csökkentené, ha a mentőfelszerelés része lenne könnyen értelmezhető szülészeti segédanyag.	5,2% 7 fő	12,6% 17 fő	31,9% 43 fő	27,1% 38 fő	22,2% 30 fő
	17,8% (24 fő)			50,3% (68 fő)	

IV/b. táblázat Lehetséges stresszcsökkentő módszerek vizsgálata (n=135)

Megbeszélés

Számos magyar és nemzetközi kutatás foglalkozik az egészségügyi dolgozók mentális állapotával, a kiegészítő kockázatával (Betlehem et al., 2010; Pék, 2013; Ivánkovits, 2018), ugyanakkor magyar szakirodalom nem foglalkozik olyan módon a mentődolgozók attitűdjének, ismeretszintjének vizsgálatával, ahogy munkacsoportunk végezte, így munkánk hiánypótló irodalmi adat alapjául is szolgálhat a jövőben. Az Országos Mentőszolgálat kiemelt hangsúlyt fektet dolgozóinak továbbképzésére, szakmai felkészülésük naprakészen tartására. A szülészeti-nőgyógyászati akut, életet veszélyeztető, magas időfaktorú események ritkán fordulnak elő prehospitalis körülmények között, a riasztások jelentős része komplikációmentes esethez történik (McLelland, 2015).

Tapasztalataink és irodalmi adatok alapján azt gondoltuk érdemes megvizsgálni a kivonuló mentődolgozók attitűdjét és ismeretszintjét a szülészeti-nőgyógyászati esetekkel kapcsolatban, hiszen tudjuk, hogy a munkájuk során a hétköznapiakra is hatással lévő „traumatikus” élményt (például gyermek sikertelen újraélesztése) a bajtársak 14,9%-a naponta, 43,3%-a hetente, 26,9%-a havonta, 14,9%-a pedig évente tapasztal (Schizler et al., 2016). Egy 2017-es nemzetközi vizsgálatban rávilágítottak, hogy mivel ritkán fordul elő a prehospitalis újszülöttélesztés, ezért az ERC irányelvek ismerete mérsékelte. Éppen ezért aktuális a vizsgálatunk, és kiemelten fontos a mentődolgozók további képzése az ilyen helyzetekre.

Eredményeinkből arra következtethetünk, hogy a mentőmunka során valóban kiemelt feszültséget,

stresszt okoz a megindult szüléshez történő riasztás; leginkább az újszülöttélesztés szükségének lehetősége okozza a félelmet. A dolgozók többnyire nem érzik teljeskörűnek felkészültségüket, és ez a saját belátásuk mellett a tesztek eredményeiben is megnyilvánul. A reszuszitáció komplex feladat felnőtt és újszülött esetén is. A felelősség mindkét esetben nagy, viszont esetszámok, így tapasztalatok tekintetében is aránytalanság állhat fent.

Javaslataink közt szerepel a szülőszobai gyakorlatok, belső továbbképzések megvalósításával kapcsolatos lehetőségek és korlátok felmérése, továbbá szülészeti témájú szabványos eljárásrend készítése, kifejezetten a lehetséges komplikációk megoldására fókuszálva. Úgy gondoljuk, hogy nyitottság fogadná a témával kapcsolatos fejlesztéseket, fejlődési lehetőségeket. Az eljárásrend kiadása aktualizálhatja a dolgozók tudását, felhívhatja a figyelmet a valóságban ritkán alkalmazott elméleti és gyakorlati tudásanyag fontosságára, a naprakészség szükségére. Az eljárásrendből pedig a felszerelés részét képező, hordozható, rövid folyamatábrák készítése a fokozottan stresszes helyzetben lévő ellátónak költséghatékony módon, egyfajta döntéstámogató védőhálóként növelheti a biztonságérzetét a bizonytalan szituációkban.

A jelenleg érvényben levő ajánlás - amelyeket mi is használtunk a válaszok kiértékelése során - lehetővé teszi a helyszíni reanimáció legpontosabb végzését, melyet minden esetben követni kell (Nagy et al., 2015; Széll et al., 2017). Az egészségtudomány területén magas színvonalú kutatások valósulnak meg (Mileder

et al. 2019; Khazaei, 2019), ezért ebben a témában is az oktatás, a bizonyítékokon alapuló kutatás és publikálás révén szemléletformálás érhető el.

Egy újszülött világra jövetelében, adaptációjában való segédkezés, szükség esetén aktív közreműködés a mentőmunka egyik legszebb momentuma lehet. Hatalmas

emocionális élmény mind a szülőknek, mind a résztvevő ellátóknak. A megfelelő felkészültség és a széleskörű, magabiztos szaktudás azonban alapvető feltétele annak, hogy az élet csodája valóban pozitív élményként ragadjon a mentődolgozókra, mintsem a stressz egy kiemelkedő forrásaként, akár a kiégéshez vezető híd egyik pilléreként.

Irodalomjegyzék

- Betlehem, J., Horváth, A., Göndöcs, Zs. (2010.) A kivonuló mentődolgozók egészségi állapotát befolyásoló főbb tényezők hazánkban. *Orvosi Hetilap*, 151 (51), 2089-2098. doi:10.1556/OH.2010.28.976.
- Pék, E., Mártai, I., Marton, J. (2013.) A mentődolgozók egészségi állapotának vizsgálata generikus kérdőívvel (SF-36). *Orvosi Hetilap*, 154 (47), 1865-1872. doi: 10.1556/OH.201329746.
- Schiszler, B., Karamánné Pakai, A., Szabó, Z. (2016.) Munkahelyi stressz és megküzdési stratégiák vizsgálata földi és légi mentésben dolgozók körében. *Orvosi Hetilap*, 157 (45), 1802-1808. doi:10.1556/650.2016.30581
- Bohström, D., Carlström, E., Sjöström, N. (2017.) Managing stress in prehospital care: Strategies used by ambulance nurses. *International Emergency Nursing*, 32, 28-33. doi: 10.1016/j.ienj.2016.08.004.
- Központi Statisztikai Hivatal (2019. frissítve: 2019.06.28. letöltve: 2019.10.15.). Forrás: KSH Statinfo v39 Mentőfeladat Magyarország lakónépessége (2000-2018): <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/>
- Székely, A., Berényi, A., Bundzsity, B. (2017.) Módszertani ajánlás az újszülöttek szülőszobai ellátása és élesztésére - a Peter Cerny Alapítványi Mentőszolgálat gyakorlata szerint. *Magyar Mentésügy*, 31 (2), 8-22.
- Pakai, A., Kívés, Zs. (2013.). Kutatásról ápolóknak, Mintavétel és adatgyűjtési módszerek az egészségügyben. *Nővér*, 26 (3), 20-43.
- Ivánkovits, L. (2018.) Pszichés állapot és kiégés a mentők körében. *Nővér*, 31 (2), 12-16.
- McLelland, G., Morgans, A., McKenna, L. (2015.) Victorian paramedics' encounters and management of women in labour: an epidemiological study. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 15:13. doi: 10.1186/s12884-015-0430-6
- Nagy F., Szabó-Némédi N. (2015.) Az Európai Resuscitatio Társaság (ERC) és a Magyar Resuscitatio Társaság (MRT) Újraélesztés Ajánlása. Retrieved from: https://www.reanimatio.hu/themes/reanimatio/img/ERC_MRT_Ujraelesztes_Ajanlas_2015_10_14_v5 (2020.03.08.)
- Székely, A., Berényi, A., Bundzsity, B. et al. (2017.) Módszertani ajánlás az újszülöttek szülőszobai ellátására és élesztésére - a Peter Cerny Alapítványi Mentőszolgálat gyakorlata szerint. *Magyar Mentésügy*, 31 (2), 8-22.
- Mileder, LP., Gressl, J., Urlesberger, B. (2019.) Paramedics' Newborn Life Support Knowledge and Skills Before and After a Targeted Simulation-Based Educational Intervention. *Frontiers in Pediatrics*, 7:132. doi: 10.3389/fped.2019.00132
- Khazaei, A., Esmaeili, M., Navab, E. (2019.) The Most and Least Stressful Prehospital Emergencies from Emergency Medical Technicians' View Point; a Cross-Sectional Study. *Archives of Academic Emergency Medicine*, 7 (1): e20